

Մանգրամի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԵ

1866 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 26 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԵՍԻ

ՆԻՄԵՐՈ 159

Մանգրամի Էֆեմար հաճախում 6 եանի սենեակ 300
հիւսիսէ վերիւր, սենեակի գրքակցի, բաժնի փարաւոր տախի
հիւսիսէ օլարագ, 200 դ՛ օլուպ, ալթը այլըլը 100 դ՛ օլա-
րագ, վե նիւսիսէ տախի 30 ար փարաւոր սաթըլաճագ տըր :

Իլանաթըն պէհէր սաթըլը իլին, պի-
րինճի տէֆատա 5, իրինճի տէֆատա 2,
վե իւլիւնճիւ վե սաթիւր տէֆատարտա 1
էր զուրուշ ալընաճագ տըր :

Մեքթուպ վե սաթիւր, Պէյ-օղլունտա տօղրու-էօղտա
349 նիւսիսէլու. խանէտէ ԼԷՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ Թաթիա-
նէսինտէ, Կարապետ 8. Փանսեանէ կէստէրիլէճէ տըր :

ՄԱՆՁՈՒՄԵՑԵ ՄԱՆՍՈՒՍ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Փարիս, 6 հոկ. ախշամըն սաաթ 5 վե 55
տագըգասընտա .

Էսհամը Ումոււմիյէ, Փարիս 28-75 .

Ֆրանգֆորթ պանգասը ըսգոնթօսուսու
4-20 դա չըգարմը տըր :

Իթալեա գրաւը հազըթլէրի Թուրինո-
տա պուլունտուղունտան, միւսալահա ահա-
նամէսի Թաստիգ գըլընտըգտան սօնրա, 55
միլիօն ֆրանգըլը պիւր խաղինէ Պօնօսուլա
պիւրիլէտէ վիլէնանա կէստէրիլիլ տըր :

Նիւ-Եօրգ, 5 հոկտեմբեր .

Բամուգ 44 .

Փարիս, 6 հոկ. ախշամըն սաաթ 5 վե 55
տագըգասընտա .

Էսհամը Ումոււմիյէ .

Լօնտրա 503-

Նիւ-Եօրգ, 5 հոկ .

Խմբերաթօր Մագսիմիլիան Թարաֆընտան
իրաւ օլունան նութգտան, Մէքսիգանը
Թէրք իթմէյէճէկի անլաշըլմը տըր :

Բամուգ 42

Ֆլօրանստան հոկ. 5 տէ ալընան Թէլէկ-
րաֆա կէօրէ, Ավսթրիա իլէ իթալեա պէյ-
նինտէ, շու աթիտէքի շարթլար իլէ միւ-
սալահա իմգալանմը տըր . շէօյլէ քի 1 . Ի-
թալեա Ավսթրիա 87 միլիօն ֆրանգ է-
տա իտէճէք տըր, վե 2 . հիւքիւմէթլէրինի
ղայպ իթմիշ օլան հիւքիւմտարարա քէնտի
էմլաք ու էմվալարընը Իթալեա Թէսիլի ի-
տէճէք տըր :

Լօնտրա, 5 հոկտեմբեր .

Էսհամը Ումոււմիյէ .

Աշըլմը 50

Գարանտը 501-

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻԹԵ

Լիւրօպա զագէթալարընտա Շարգ մէ-
սէլէսի հագգընտա բէք չօգ շէյլէր եա-
զըլմագտա օլուպ, վե կիրիտ խանը
մատտէսինտէ, Ֆրանսանըն նէ էֆքեարտա

պուլունուպ, վե եախօտ նէ մուամէլէտէ
պուլունաճաղընտ պէքլէնիլմէքտէ, վե
չօգլարըն զիւլիւմիւնճէ, Կիրիտլէրէ
հագգ վէրիլէճէկի իւմիտ օլունամագտա
իտի . հալ պու քի, էօյլէ տաալարըն վե
եախօտ զագէթալարըն իւմիտլէրի պօշա
չըգմը տըր . շիւնքի մուախիսէրէն Փարի-
սին Մօնիթէօր նամ ըէսիլ զագէթալարընտ
մէգքիւր Կիրիտ զայլէսի տէրճ իտիլիք-
տէ, ապա էօյլէ պիւր էսէր կէօրիւմէտի-
կինտէն, իմբէրաթօր հագգէթլէրի նէկ-
տինտէ, Սալթանաթը սէնիյէէնին հու-
ղուգու սարիհէսինին քեամիլէն Թա-
նըլմագտա օլուղու, վե Մ . Մութիյէ
պուլունտա իքէն, օլ պապտէ Պապը ալիյէ
Թէէմինաթը լաղմէ վէրմիշ օլմասը հա-
վաախի Թաստիգ օլունմանա, վե Տէվէ-
թի ալիյէ խասիմլէրինին պատիի մահ-
զունիյէթի օլմանա պաշլամը տըր :

Շարգ մէսէլէսինի դարըշտըրմանա պի-
եատէ արղուքէշ պուլունան տէվէթ,
քէնտի զագէթալարընտ տիգգաթ օլուն-
տուղու հալտէ Ավսթրիա տէվէթի տիւր .
Մէգքիւր զագէթալարընտ նէգարէն, Բու-
լիւ Ավսթրիա հէմ-հուտուտ օլուպ,
վե Բու-Բուլիտէ իսէ իլթիլալ գուհուր
իթտիլքճէ, Ավսթրիանըն զայլէ վե իլթի-
րապընը մուճիպ օլաճաղընտան, պիւր ան
էվլէլ էօյլէ Ֆէնալըգլարըն պիւր սուրէթի
գապիլէտէ էօնիւ ալընմալը իմիշ :

Կիրիտլէրին պու զօրպալըլարընտ
Բուսիա Թարաֆընտան զայլէթ վէրիւ-
մէքտէ տիւր տէյի շիւքէ օլունտուղու
հալտէ, Գարա-տէնիլգտէն կիլ լիճէ Թէր-
թիպ իթտիլիլ պիւր տօնանմանը տախի,
Ամբիգա տօնանմանըլա պուլունմագ
իւգրէ Աք-տէնիլէ կէչիլէճէկի, վե կի-
րիտ սուլարընտ Բուսիա սէֆինէլէրինին
էքսիք օլմատըգլարը տախի զագէթալար-
տա օգունմագտա տըր :

— Ամբիգա ճիւմհուրիյէթի Թա-

րաֆընտան Աք-տէնիլգտէ պիւր տաա իս-
թէնիլմէսինէ գարշը Ֆրանսա Թարաֆըն-
տան բրօթէսթօ օլունուպ, վե ինիլ-
թէրանըն տախի հէմ-րէյ պուլունտու-
ղու հապատիստէն տիւր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻԹԵ

ՄԸՍԸՐ ՎԵ ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Օն օն պէշ կիւնտէն պէրու, Մըսըրտա
պիւր Սահմանադրութիւն իհտաս օլու-
նուպ, մէպու սանը միլէթ մէճլիսի Թէշ-
քիլ օլունմագտա հապատիսի շուու պուլ-
մագտէ օլուպ, Մանգու մէմիլգտէ տախի
օգունմուշ իտի :

Խաթանպօլ զագէթալարընտա պու հա-
վաախի շիմսիլէ գատար չօգլուգ էհէմ-
միյէթ վէրիլմէտիյոտի . շիւնքի պաղը միւ-
թալաալարա մէպիլ, չօգլուգ իթիմատ
օլունմատըլտը գանն իտէրիլ . հալ պու-
քի պու բօսթա իլէ կէլէն Էվրօպա զա-
ղէթալարընտա չօգ էհէմմիյէթ վէրիլ-
միշ օլունագտան պաշգա, շիւքէսիլ սու-
րէթ վե եագընտա իճրա օլունմագտա տըր
կիպի տախի Թէէմինաթ կէօսթէրիլմիշ
տիւր :

Մէսէլէյի մէգպուրէ հագգընտա զա-
ղէթալարտա օգունտուղունմուգ պիւր զաշ
մէքթուպլարըն մաէլինի շու աթիտէքի
սուրէթտէ խիւլասա իտէրիլ :

Հիշ պիւր քիմսէնին խաթըր ու խեա-
լինտէն կէլմէտիլի Թաղտիլտէ, պիլղաթ
տէվէթլու Ֆէխամէթլու իսմայիլ բաշա
հագգէթլէրի Թարաֆը վաղէալարընտան
մէգքիւր նիյէթին մէվըր իճրայէ գօ-
նուլաճաղը, վե միւշարիլէյ հագգէթ-
լէրինին շու նիյէթ ու մագսէտլէրինէ
անճագ նուպար բաշանըն վագըֆ պու-
լունտուգլարը, վե պիլիլք քիւլէիք մէ-
մալիքի Մըսըրիյէ մէմուրիլինին հէման

քեանքնեալի չի տէրիլ իսէ տէրունէն
ատէմի հոշնուտի էսէրի կէօթէրմէյէ
պաշտօնորդտան պաշգա, թիւճճարլըգ-
լա վէ սայլի իշլէ մէշղուլ պուլունան
էփօթպալըլար տախի երգլէրինի էքշիթ-
մէյէ պաշտմըշլար տըր. չիւնքի Սահ-
մանադրուլթիւն իճրանա պաշտօնորդ կի-
պի, թապիւթիւյէ հէր պիւր շէյ նիզամ
թահթընա կիրիպ, հիւքիւմէթիւն իրաւ
մէսարիֆինէ գափանին մէճիսինտէ գա-
րար վէրիլէճէք, վէ էօյլէ ալան սաթան
պէլլիսիգ օլան պիւր հալտէն օրասը տախի
գուլթուլաճագ, վէ նուֆուգքեար եա-
խօտ հէր նասըլ իսէ պիւրթի թարիգ ի-
լէ իլէրու կէշիպ իշ կէօրմէքտէ վէ էօլ-
չիւսիւզ վարա գաղանմագտա օլանլար,
պուլնտան սօնրա էօլ չիւ իլէ գաղանմաւա
մէճպուր օլաճագլար տըր:

Մէքքիւր նիզամնամէնին հէնուզ նէ
սուրէթտէ օլաճագը քեամիլէն անլաշը-
լամօրը իսէտէ, տէրքեար օլան մալիւ-
մաթա նազարէն, Թրանսա գօնսթիթիւ-
սիօնուլա մուվաֆըգ սուրէթտէ օլապ,
վէ մէմալքի Մըսրիյէ իսէ 60 էօլքէյէ
թագսիմ օլունարագ, հէր էօլքէտէն պի-
րէր մէպուս եանի երեսփոխան իսթէնի-
լէճէք, վէ պուլնլար իքիյէ թագսիմ օլու-
նարագ, պիւրինէ Ասըլատէկէան, վէ տի-
կէրինէ տախի Գափանին եախօտ Միլլէթ
մէճիսի տէնիլէճէք իմիշ:

Հաթթա էնտէքանտանս Պիլթտէ օ-
գուլնուլուլա կէօրէ, մէճալիսի մէգ-
պուրէ իշին լազըմ կէլէն մահէլլի մախ-
սուսուն իպնա ու ինշասընա տախի ան-
գարիպ պաշտանլաճագ իմիշ:

Վալիի միւշարիլէյ հազըթթիլէրինին
նակեահ գուհուլա կէլէն պու նիյէթլէ-
րինտէն մագսէտ, հիւքիւմէթի մըսրիյէ-
նին քէնտի մախտուլլարընա գալմասընա
տաեիր հէր նէ գատար ֆէրմանը ալի
հազըթթի Փատիշահի շէրէֆսուտուր
պուլլուլմուշ իսէտէ, գիրի տէսթանընտա
պուլունան է հալիսինին տախի պիւլթիւն
պիւլթիւն հիւանի թէվէճճիւհէրինի
թահսիլ իթմէք, վէ պիւր կիւն տէյիլ ի-
սէ տիկէր պիւր կիւն մէմալքի մահրու-
սէյի Շահանէտէ տախի, էմրի իճրասը
միւնասիպ վէ միւլթիւ կէօրիլէճէք օլան
խուսուսու մէգպուրու օլատա մէվէրի
իճրայէ գօեարագ, պիւր նիւմունէ վէ
պիւր թէճրիւպէ բէյտա իթմէքլիք իմիշ:
Հալ պու քի պազըլար, իսմայիլ բաշա
հազըթթիլէրի, միւսաատէյի իհանաստէյի
հազըթթի թահտարիլի էկէր էվլէլինտէն
օլ պապտէ թահսիլ իթմէմիշ իսէ, պաշա
շըգարապիլէճէյի շիւքհէլի տիր տիմէքտէ
տիրլէր:

Շուհու տախի պէհան իտէրիգ քի,
մէքքիւր մէճիսին ազալարը եալընը իս-
լամտան օլմաեըպ, իլլա Բոււմ, էրմէնի,
Եհհուտի, Խըպտի վէլ հասըլ թէպաա:

տան պուլունան հէր միլլէթտէն միւ-
րէթթէպ օլաճագ տըր:

Պու հապատիսլէր նէ տէրէճէյէ գա-
տար սահիհ օլուպ, վէ նէգտի Սալթա-
նաթը սէնիյէտէ նէ եօլտա գապուլիւ-
նէթ պուլաճագ տըր վագաա պիլէմէյիպ,
Ֆագաթ շու գատարը պիլիլիգ քի, Սահ-
մանադրուլթիւն տէնիլէն նիզամաթ, Մէ-
մալքի մահրուսէյի շահանէտէ եէնի պիւր
շէյ օլմաեըպ, իլլա օթուգ սէնէտէն պէ-
րու պաշտմըշ իսէտէ, եալընը իքմալէ
իրտիրիլմէսի գալմըշ օլտուգտան պաշգա,
տահա պուլնտան տէօրթ սէնէ մուգաու-
տէմտէն պէրու էրմէնի վէ Բոււմ վէ հաթ-
թա Եհհուտի միլլէթին տախի նիզամ-
նամէլէր իհանս պուլլուլմուշ, վէ հաթ-
թա, եէնի թէշքիլ պուլլուլան վիլայէթ-
լէրտէ տախի ումոււմ սուրէթտէ, ատէ-
թա էփօթպաու օլտուլու կիպի, Ֆա-
գաթ Ֆարգը սուրէթտէ, պիւր գօնսթի-
թիւսիսի վազընա իրաւէյի սէնիյէտէ սա-
տըր պուլլուլմուշ, վէ իճրասընա տապաշ-
լանլըմըշ տըր. տիմէք տիր քի, գօնսթի-
թիւսիսի իճրասընա էվլէլա Մըսրիւտա
պաշտանաճագ տըր տիմէք, պիւր ճիհէթլէ
հագըր իպթալ իթմէք տիր. վէ պիւրճէ,
էկէր Մըսրիւտա տախի սահիհէն էօյլէ պիւր
նիզամնամէ վագընա միւպաշէրէթ օլու-
նաճագ իսէ, հէր հալտէ, թարաֆը էշը-
ֆի հազըթթի իթիլաֆէթրէնահիտէն րուիւ-
սաթը շահանէ թահսիլ օլունմուշ օլ-
մալը տըր, զիրա նէֆսի իսթանպուլ,
վէ ումոււմէն մէմալքի մահրուսէյի Շա-
հանէյէ իպրէթ օլունաճագ էօյլէ պիւր
խուսուսա թէշէպպիւս օլունմասը, քիւ-
չիւք վէ գապա պիւր մէսէյէ տէյիլ տիր:

ՁԵՆԿԻՆԼԻՔ

Կէշէն սէնէ վարագաուա գէնկինլիք
իւգէրինէ պիւր պահս աշմըշ իտիք իսէ-
տէ, պագը սայիլ պահսար իսթէ կէ-
լէրէք արասը կիճիքմիշ օլտուլունտան,
սարֆը նագար իթմիշ իտիք. հալ պու քի,
մէմալքիմիլտէ կիւնտէն կիւնէ ֆագըր-
լըգտան սէֆալթ թողմագտա, վէ պիլթ-
թապի էնպայի ֆէնալըլարա սէպէպիւ-
նէթ վիւթէկէ պաշտմագտա պուլուն-
տուլունտան, մէքքիւր մէսէլէ իւգէրինէ
թէքրարէն սէօյլմէքլիյի միւնասիպ ատու
իտէրիգ:

Ձէնկինլիք իլմի իտուրէ նագարըլա
պագըրըրը թագտիրտէ նիշէ գըսմարա
թագսիմ օլունուր իսէտէ, պիլիւմ նիյէ-
թիմիլ ումոււմ սուրէթտէ պահս իթմէք
օլտուլունտան, եալընը շու գատարը
պէհան իտէրիգ քի, պէնիլի ատէմ վէ եա-
խօտ պիւր միլլէթ իշին իքի նէվէ գէնկին-
լիք վար տըր, եանի պիւրիսի մատուր (նիւ-
թահան), վէ տիկէրի մանէվի (բարոյա-
կան):

Մանէվի գէնկինլիք տիմէքլէ սաղլըգ,

գուլլէթ, տիրայէթ, իթիպար, շէրէֆ
վէ էմալինի անլաեըպ, վէ մատուր պէն-
կինլիք տիմէքլէ տախի, փարա, մալ,
միւլք վէ էմալինի անլաեաճագըրը ա-
չիքեար տըր:

Պու իքի գէնկինլիքլէրտէն գանդիսի
էվլէլ եա սօնրա պաշտար իւգէրինէ միւ-
պահասաեա կիրիշմէքլիյէ հաճէթ կէօր-
մէպ իսէքտէ, եալընը շու գատարընը ի-
շար իտէրիգ քի, պիւրճէ մանէվի գէն-
կինլիք մատուր գէնկինլիքտէն էվլէլ պաշ-
տմըշ օլմալը տըր:

Էվլէլա շուհու պիլմէլիյի քի, գէն-
կինլիք տէնիլէն շէյ ինսան մարիֆէթիւ-
լէ հուսուլէ կէլիպ, վէ մանէվի գէնկին-
լիք նէ գատար շօգ օլուր իսէ, մատուր
գէնկինլիք տախի օլ գատար պիւստէ հա-
սըլ օլուր:

Ձէնկինլիք սէրմայէսիգ օլաճագ, վէ
պէնիլի ատէմ իսէ տայիմա սէրմայէ իլէ
տիւնեաեա կէլմէքտէ տիր. շէօյլէ քի,
հէր ատամ չօճուլուգ շագընտան չըգ-
տըգտա, պաշըճա թապիլի իւշ տիւրիւ
սէրմայէնէ մալիք պուլունմագտա տըր,
պիրինճիսի սաղլըգ, եախօտ կիւճ վէ
գուլլէթ, իքինճիսի ազլ ու ֆիրասէթ,
վէ իւշիւնճիւսի վագըրթ:

Իմտի, հէր թիճարէթ սէրմայէնէ նիւ-
պէթլէ հուսուլէ կէլէճէկինտէն, քիմտէ
վէ եախօտ գանդի միլլէթտէքի, մէգ-
քիւր իւշ սէրմայէ գիւստէ պուլունուր
իսէ, օլ ատէմ եախօտ օլ միլլէթին գիւս-
տէ գէնկինլիք բէյտա իտէպիլէճէկինտէ
շիւքհէ եօգ տուր:

«Թիւրքիստագտա գէնկինլիք եօգ
տուր, Ալահ պիլգտէն եիւզիւնիւ շէվի-
միշ տիր, գանն իտէրսին քի թիւրքիսա-
նըն իպպալ չարիւր օթուգ գըրդ սէնէ-
տէն պէրու ագսինէ տէօնմէքտէ տիր,
Թրէնքլէր կէլտի, եախօտ պիլգ ալաֆրան-
գաեա մէյլ իթաիքտէ գըսմէթ իմիլտէ քէ-
սիլտի. կիպի պիւր թագըմ իֆթիլարա
իլէ հէր կիւն վէ հէր սաաթ հալիմիլ-
տէն թէշէքքի իթմէքտէյիգ, հալ պու
քի, շու ֆագըրըրըմընա տալը սէպէպի
նէ» տիր, վէ նէտէն նէշէթ իթմէքտէ
տիր տալա արաեըպ տէֆի չարէսինէ պագ-
մագտա տէյիլիգ:

Թիւրքիստա հիւքմ իթմէքտէ օլան
ֆագըրըրըն սէպէպի նէ Ալահ տըր, նէ
շէյթան տըր, նէ իպպալ տըր, նէ Թը-
րէնք տիր, նէ ալաֆրանգալըգ տըր, վէ
նէտէ կիւնահըմըգ տըր, իլլա պիլգաթ
քէնսիմիլիգ, չիւնքի ճէհալէթ իմիլտէն
նաշի, պալեաուտ զիքրինի կէշտիկիլ
թապիլի սէրմայէլէրիմիլ գուլանըպ շօ-
ղալթմաուրդտան պաշգա, կիւնտէն կիւն-
պուլունանը տախի զայպ իթմէքտէյիգ
էվլէթ, ֆագըրըրըգ քէհէլէ կիպի եա-
գամըգա եարըշտըգճա, հէմ իւգէրիմիլ-
ուհուլուլուգ վէ թէնպէլլիք պաւսագ-
տա վէ ազլ ու պասիլթիթիլիք քէօրլէշմէք-

գիւտիւն) օրէնքը կը ներեմ Մասիսին իբրեւ պատասխան առ Մանգումէ ախիւսար դա-
րու ռամկական ոճն ի գիր արձանագրուել ,
որով սխալմունք մը ուղղելու ատեն ուրիշ
սխալման մը մէջ լինալ . . .

Հասարակաց ատուանին մէջ ի վաղուց
գրիչ չարժող հրապարակախօս փաստախա-
նի մը մեծ պակսութիւն չէ՝ բուն խնդիրը
թողլով՝ Մանգումէի եւ անոր խմբագիրին
դէմ յարձակելով՝ սա հետեւեալ խօսքերն
ու խել մը անվայել բառեր եւ անպատշաճ
գրգռել :

Ահա Մասիսի առ Մանգումէ եւ առ ֆա-
նտեան ուղղած խօսքերէն ոմանք .

« Զբախօս թերթ » , « Մանգումէի մէջ
մանանխոյ հատի չափ տրամախոհութիւն չը
տեսնուիր » . « Անհարէ որ Մանգումէի հե-
ղինակը մէկու մը դէմ գրիչ խաղցունէ՝ ա-
ռանց ամենաբիրտ եւ ամենակոշտ եւ զոն-
չուովայել (չինկեանէճէ) հայհոյութեան » ,
« Մանգումէ իր այս միշտ չարատես ընթաց-
քովը . . . իրհամարումը կորսնցուցած է » ,
« խեղճ Մանգումէ » . « խեղճը՝ (այս խօս-
քը առ ֆանտեան ուղղած է Մասիս) չգիտէր
թէ այս կերպով ինքզինքը ամեն լրջամիտ
անձանց առջին ծաղրելի ու արհամարելի ը-
րած , եւ իր տգիտութիւնն ամենուն հաս-
կըցուցած է » . « Մանգումէի պարծենցած
հնգամեայ հասակին տղայական ծանծաղա-
մութեանը տալ » : « Գրչիդ ծայրէն վաղած
աղտեղի եւ զազիր բառերը մաքրես , որք
գինետուններու մէջ եւ ուրիշ ցած տեղեր
միայն կը գործածուին անկիրթ եւ սինյոր
մարդերէ » :

Կամ թէ ըսել , Մանգումէն ասանկով իր
պատիւը կտրած է , զանի առնող եւ կարգա-
ցող չկայ , եւ կամ ասոր նման խօսքեր ,
որք երբէք Մասիսին , կամ որիցէ լրագրի
պատիւ չեն բերեր :

Քննադատական վիճաբանութեան մէջ թէ
Մասիս , թէ Մանգումէ եւ թէ ուրիշ ուե-
իցէ թերթ՝ մարդկութեան եւ ճշմարիտ տրա-
մաբանութեան դէմ մեղանշած կըլլան , երբ
բուն խնդիրը թողլով՝ այս տեսակ բառերով
իրարու յաղթել կը ճգնին :

Մասիսին աս խօսքերը՝ խնդիրին ո՞ր
կէտին պատասխան են , այս կերպ խօսելէն
է՞նչ օգուտ կը ծագի , ճիշդ իրողութիւն մը
պատմելու ատեն այս , կամ այն բառին հըն-
չումէն սոսկացող եւ համեստութեան ու
քաղաքավարութեան դէմ համարող Մասի-
սը՝ իր այս վերը յիշուած անվայել խօսքե-
րով աղղասէր . . . անձ մը նախատեսովն
առաւել եւ իրօք համեստութեան եւ քա-
ղաքավարութեան դէմ վարուած չեղա՞ւ ,
եւ ինչու՞ ուղիղ բանաւորութեան ու ճշ-
մարիտ տրամաբանութեան օրինաց հակա-
ռակ գրիչ շարժեց Մասիս . . .

Միթէ Մասիս ե՞րբ , ո՞ւր եւ որո՞ւ հետ
ապրիլը դեռ կարող չեղա՞ւ ճանչնալ , եւ
եթէ կարող չեղաւ ժամանակիս հոգին ճանչ-
նալ , գէթ հարկ չէ՞ր իրեն « Մանգումէ կար-
դայու ուղիւթիւն չունեցող » իր բարե-
կամներուն բարի խրատին հետեւելով « վի-
ճաբանութիւնը իրար յարգելով կատարել ,
եւ իրարու կարծիքները՝ փոխանակ արհա-

մարելու՝ օրինաւոր փաստերով հերքելը բա-
ւական համարիլ » :

Շարունակէ :

Ա Զ Դ

Իս ի ներքոյ ստորագրեալս՝ Սնգղիա
Մանչէսթըր քաղաքին մէջ իբրեւ ընդհա-
նուր յանձնարարութիւն ընդունող (Գօմիսիօն-
ճի) վաճառական , մշտակաց բնակութիւն
հաստատելու համար , մօտերս հոն երթալու
վրայ ըլլալով՝ պատիւ ունիմ ծանուցանել աս
երկրին վաճառական հասարակութեան որ
Մանչէսթըրի ամէն տեսակ վաճառքներու
այսինքն թուի եւ սպիտակացեալ (գասարլը)
մանածներու , թուի , սպիտակ եւ ներկը-
ուած տարաղներու (պէզ) զանազան տե-
սակ բրդեղէն եւ վշեայ (քէթէն) վաճառք-
ներու , եւ ամեն տեսակ պատմաներու հա-
մար , յանձնարարութիւններ (գօմիսիօն) կը
խոստանամ ընդունելու հետեւեալ պայման-
ներով :

1. Կը խոստանամ տեղականապէս կարե-
լի եղած ամէն գրաւոր յանձնարարական
հրամանները (օրտըր) չուտով կատարել :

2. Իմ թղթակիցներու՝ յատկութեան ,
քանակութեան եւայլն վերաբերեալ ըրած
գիտողութեանց ճշդիւ ու շաղթութիւն պիտի
ըլլուի , սակայն պէտք է որ՝ անոնց կող-
մէն ալ որոշ եւ լիովին գրուած ըլլայ :

3. Իմ թղթակիցներս իրենց համար ա-
ռած վաճառքներու , առնուած գինովը ի-
րենց տրուելու օգուտը պիտի ունենան ,
թէեւ որ եւ իցէ վաճառք մը շուկայի գինէն
20 0/0 վար առնուիլն ալ պատահած ըլլայ :

4. Իրենց վաճառքներուն մինչեւ հոս
հասնիլը , եղած ծախուց համար ամբողջ
5 0/0 պիտի առնուի , սոյն հաշուոյն մէջ ըլլա-
լով ընտիր նիւթերով հակը (տէնի) փաթեթի ,
կարեն , ծանուցադիրը (եաֆթան) փակ-
ցունելն , տամպա կոխելն , կառքով Լիլըր-
բուլ իջեցունելն , մակոյկի վարձքը , փօս-
թան , մօսթրան , բեռնադիրն (դօնօշիումէն-
թօ) , ցամաքի եւ ծովու աղանձովագրութիւնն
(մասնաւոր վնասեղ գուրս) եւ Լիլըրբուլէն
մինչեւ կոստանդնուպօլիս չողինաւուն վարձ-
քը :

5. Վաճառքներու յայտագիրին ընդհա-
նուր գումարին վրայ , ծախուց գումարն ալ
հաշուի առնելով՝ 2 0/0 պիտի առնուի գօ-
միսիօն :

6. Սակի բոլոր ըսգօմիսները , եւ տա-
րագործող Տէրերու (Դիպլոմաթ) ծաղ-
կանկար կերպաւ գործողներու (պատմածը) ,
Թափիչներու (գասարճը) , ներկարարներու
կողմէն երբեմնակի եղած բոլոր նորհները
եւ ինչպէս նաեւ ամէն վաճառքներու աւեր-
ները (ֆէնթ) , եթէ կայ , իրենց յայտագիրին
գումարէն վար երթալով ամբողջապէս թղթ-
թակիցներու պիտի տրուի :

7. Քաշուած փոխանակագրութիւններուն (բօ-
լիշա) ըսգօմիսին վրայ եղած շահու եւ գօմի-
սիօններու գումարը անմիջապէս յիշեալ ըս-
տակներու ամբողջ գումարէն պիտի հանուի ,
եւ յիշեալ փոխանակագրութիւններուն գումար
մարը թղթակիցներու հետ եղած հաշուոց

պարտքին փոխարէն պիտի սեպուի , որոնց
վճարումը ըսգօմիսի եւ գօմիսիօնի մասնաւոր
հաշիւներով մէկ տեղ միամետայ կամ եռա-
մետայ ըլլալու է :

8. Կանոնաւոր թղթակիցներու համար ,
որոնց յանձնարարական հրամանները մէկ
մէկու վրայ հաշուելով՝ եթէ չարաթը հազար
լիւրայէն պակաս չէ , ծախուց համար պա-
նանջս 4 0/0 , եւ գօմիսիօնը (յանձնարարու-
թեան վարձք) 1 0/0 պիտի ըլլայ :

9. Ո եւ իցէ թղթակիցի մը կողմէ իր
վաճառքներուն բուն առնուած գնոյն նը-
կատումը տարակոյս ծագելու ըլլայ նէ , դա-
շամը կը խոստանամ ծախու առած բաներու
բնագիր ցուցակը հանելով՝ կամ իրեն յանձ-
նել եւ կամ ո եւ իցէ մէկուն , որու որ ինք
զանի քննելու համար կուղէ կարգացունել
տալ , եւ եթէ իրենց վաճառքներուն սկզբ-
նական գնոյն վրայ ամենաթեթեւ յաւելում
մը յայտնելու ըլլան նէ , տարբերութեան
տաճանապատիկը հատուցանել կը խոստանամ :

10. Թղթակցութիւնը օրուաբէն . Անգ-
ղիէն , Գաղղիէն , կամ Տաճկիէն լեզու-
ներով ըլլալու է . սակայն Տաճկիէնը պէտք
է Յունական , կամ Եւրոպական տառերով
գրել , եւ ամեն նամակները առանց ստակ
վճարելու պիտի ղրկուին :

11. Իմ թղթակիցներուն համար եղած
ամեն գործնառութիւն իմ կողմանէս իբրեւ
խստիւ գաղտնի պիտի պահուին :

12. Ղրկուած ստակի նըկատումը՝ իմ թղթ-
թակիցներու իրենց յանձնարարական հրամա-
նին հետ մէկտեղ յիշեալ օրտըրին ամբողջ
գումարին կէսը , եւ կէսն ալ երեք շաբաթէն
ղրկելու են . Կամ կրնան Մանչէսթըրի մէջ
եղած որ եւ իցէ պատուաւոր գործարանի
կամ պանգալի մը հրահանգներ ղրկել , որ
յայտագիրը (մալ պէտանանմէսի) եւ նաեւ
բեռնագիրը ընդունած ատեն ցոյց տուած
գումարն ինծի հատուցանէ , եւ կամ առնե-
լիքիս համար կրնան Մանչէսթըրի , Լօնտ-
րայի , եւ Լիվրփուլի մէջ որ եւ իցէ պատ-
ուաւոր գործարան մը ցոյց տալ ինծի , սա-
կայն Տրդ . պայմանին մէջ յիշուած այն թղթ-
թակիցը , որ կրնայ կարող ըլլալ շաբաթը
1000 լիւրայի չափ ղրկել ինծի , կրնայ նաեւ
իր գործառնութեանը եւ պաշտօնական պատ-
ուոյն համեմատութեամբ ինծի հետ գրէտի-
թօյով գործել :

Վերջապէս՝ այն թղթակիցներուն , որք
թէ չատ եւ թէ քիչ իրենց յանձնարարա-
կան հրամաններու գումարը՝ իրենց վաճառքն
ընդունելէն առաջ պիտի ղրկեն . անոնց հա-
մար ալ իմ երկար ատեն հաստատեալ վաճառա-
կանական պաշտօնս ամենաշուա երաշխաւո-
րութիւն մ'է . եթէ աս բաւական չեն համա-
րիր . ազատ են իրենց վստահութիւնը վեր-
ցունել , եւ ուրիշ գործակալներու դիմել :

Կ. Պօլիս 1866
սեպ . 26 ալաֆրանկա

Ճ . Բարաա օղլու

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԵՎԱՆՔ ԶԵՐԱԼՏԵՐ ԹԱՊԻԱՆԵՍԻՆՏԵ
ՊԵՏ-ՕՂԻՍԵԱ ՏՈՂՈՒ ԵՈՂԱ , ՅՈՒՅԻՆՏ ԶԵՐԱԼԵԱ
ՊԵՐՏԵՐԼԵՐ ԳԱՐԵՐՈՒՄՆ ԵՆԻՍԵՐՈ 319 .